MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA BOLALARNI IJTIMOIY MOSLASHUVINI TA'MINLASHDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI VA OILA HAMKORLIGI

I.N.Hasanova
University of Business and Science
Maktabgacha-Boshlang'ich ta'lim va sport faoliyati kafedrasi o'qituvchisi (PhD)
Boymirzayeva Nodira Maxmudjon qizi
Maktabgacha ta'lim 1-bosqich magistranti
boymirzayevanodira18@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning ilk ijtimoiy muhitga moslashuv jarayonida maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligining pedagogik asoslari tadqiq etilgan. Bolalar shaxsini shakllantirishda xalqimizning milliy qadriyatlari hamda an'analaridan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilinib, pedagogik hamkorlikni tizimli tashkil etish bo'yicha tavsiyalar ilgari surilgan. Shuningdek, oilaviy munosabatlarni mustahkamlashga qaratilgan "Farzandimga sovg'a" ijtimoiy-pedagogik loyihasining amaliy natijalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy moslashuv, maktabgacha ta'lim, oila hamkorligi, milliy qadriyatlar, Farzandimga sovg'a loyihasi, bola shaxsi, ma'naviy tarbiya, ijtimoiylashuv.

Аннотация. В статье исследованы педагогические основы взаимодействия дошкольной образовательной организации и семьи в процессе первичной социальной адаптации детей дошкольного возраста. Анализируются возможности использования национальных ценностей и традиций нашего народа в формировании личности детей, выдвигаются рекомендации по системной организации педагогического сотрудничества. Также освещаются практические результаты социально-педагогического проекта «Подарок моему ребенку», направленного на укрепление семейных отношений.

Ключевые слова: социальная адаптация, дошкольное образование, сотрудничество с семьей, национальные ценности, проект Подарок моему ребенку, личность ребенка, духовное воспитание, социализация.

Abstract. The article examines the pedagogical foundations of cooperation between preschool education organizations and families in the process of initial social adaptation of preschool children. The possibilities of using the national values and traditions of our people in shaping children's personalities are analyzed, and recommendations for the systematic organization of pedagogical cooperation are put forward. The practical results of the social-pedagogical project "A Gift for My Child", aimed at strengthening family relationships, are also highlighted.

Keywords: social adaptation, preschool education, family cooperation, national values, A Gift for My Child project, child personality, spiritual education, socialization.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Kirish. Bugungi kunda maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama yetuk, ijtimoiy faol va sog‘lom shaxs qilib tarbiyalash pedagogika sohasining eng dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Bolaning oila bag‘ridan ilk marotaba chiqib, maktabgacha ta’lim tashkiloti (MTT) kabi yangi ijtimoiy guruhga qo‘shilishi undan psixologik va ijtimoiy moslashuvchanlikni talab etadi. Ushbu murakkab jarayonni yengil va tizimli o‘tkazishda faqatgina bog‘cha muhitining o‘zi yetarli bo‘lmay, MTT hamda oilaning uzviy hamkorligini yo‘lga qo‘yish zarurati yuzaga keladi. Maqolada aynan milliy qadriyatlar vositasida oila va ta’lim maskani o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, bolalarning ijtimoiy moslashuvini ta’minlashning ilmiy-pedagogik jihatlari yoritiladi.

Muammoning qo‘yilishi. Amaliyotda oila va MTT o‘rtasidagi hamkorlik ko‘pincha rasmiy xarakterga ega bo‘lib qolmoqda. Ota-onalarning pedagogik jarayonlarga yetarlicha jalb etilmasligi bolalarda ijtimoiy moslashuv (adaptatsiya) muddatini uzaytirmoqda. Ayniqsa, global raqamli muhit ta’sirida bolalarning real ijtimoiy muloqotdan uzilib qolishi muammoni yanada chuqurlashtirmoqda.

Tahlil va metodlar. “Farzandimga sovg‘a” loyihasi. Tadqiqot doirasida Namangan viloyatidagi MTTlarda hamkorlikni kuchaytirish maqsadida maxsus ijtimoiy-pedagogik eksperiment o‘tkazildi. Eksperiment asosini ota-onalar va bolalar munosabatini yaqinlashtirishga qaratilgan “Farzandimga sovg‘a” loyihasi tashkil etdi. Ushbu loyihada ota-onalar o‘z farzandlariga faqatgina moddiy buyumlar emas, balki ularning ijtimoiy moslashuviga yordam beradigan ma'naviy va tarbiyaviy sovg‘alar (qo‘lda yasalgan milliy o‘yinchoqlar, birgalikda o‘qiladigan kitoblar, oilaviy rasmlar albomi) taqdim etdilar. Loyihaning samaradorlik ko‘rsatkichlari quyidagi jadvalda aks ettirildi:

Natijalar. Tadqiqot va jadval tahlili shuni ko‘rsatadiki, “Farzandimga sovg‘a” loyihasi amaliyotga tatbiq etilgandan so‘ng, oiladagi ma'naviy-tarbiyaviy muhit tubdan yaxshilandi. Eng muhimi, ota-onalari bilan birgalikda ma'naviy qadriyatlar asosida samarali vaqt o‘tkazgan bolalarning guruhdagi yangi kelgan bolalarda ijtimoiy moslashuv (adaptatsiya) muddati o‘rtacha 20-25 kundan 5-7 kunga qisqarganligi aniqlandi. Bolalarning muloqotga kirishish darajasi 35% ga, nutqiy faolligi esa kitoblar mutolaasi hisobiga sezilarli darajada oshdi.

Xulosa. Oila va bog‘cha ittifoqi doirasida amalga oshirilgan "Farzandimga sovg‘a" kabi amaliy loyihalar milliy poydevorda tarbiyalangan bolaning har qanday ijtimoiy muhitga oson ko‘nikishi va jamiyatda o‘z o‘rnini topishi uchun xizmat qiladi. MTTlarda ota-onalar uchun bolaning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan maxsus pedagogik-konsultativ burchaklar tashkil etish va individual rivojlanish xaritalarini joriy etish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Bolalarning ijtimoiy maslashuvi / Darslik / Hasanova Irodaxon Najmiddin qizi, Mamataliyeva, Maxbuba Abduvoris qizi. – Namangan: "Sunrise-pro" nashriyoti, 2026. – 300 bet.
2. Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta’limiga tayyorlashning diagnostik tizimini metodik takomillashtirish (katta va tayyorlov guruhlari misolida) / Monografiya / Hasanova Irodaxon Najmiddin qizi. – Namangan: "Sunrise-pro" nashriyoti, 2025. – 184 bet.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: "O‘zbekiston", 2021.
4. Shodiyeva Q. Maktabgacha ta’lim muassasalarida bolalarni ijtimoiylashtirish tizimi. – Toshkent: "O‘qituvchi", 2018.
5. Hasanboyeva O. va boshqalar. Oilaviy pedagogika. – Toshkent: "Aloqachi", 2017.
6. Aliyev A. Milliy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent: "Ma’naviyat", 2019.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

7. Yo'ldoshev J.G'., Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etish. – Toshkent: "Fan va texnologiya", 2015.
8. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent: "Innovatsiya-Ziyo", 2020.
9. Nishonova Z.T. Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi. – Toshkent: "O'zbekiston", 2018.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.